

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Shemu'el]

[Sefer Shemu'el]

Obornik, Meïr

5565 [1804/1805]

ן

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9622

יח (א) אַלֶּם עַד אויסגערעדט האָבֶנְדֵּן טע מיט שאול , וואָר יהונתן'ס זעעלע , אָן דער דעם דוד געקניפֿט , אונד ער ליכטע איהן וויא זיך זעלבסט . (ב) שאול נאָם איהן דאַמאַלס צו זיך , אונד לים איהן ניכט ווידר נאָך זיינעם פֿאַטערס הויז צוריק . (ג) יהונתן מאכטע איין פֿריינדשאַפֿטסבונד מיט דוד , ווייל ער איהן וויא זיין זעלבסט ליב־טע , (ד) וואָרף זיין אָבערמאַנטערל אב, דען ער אום האַטע , אונד שענקטע איהן דוד , אויך זיינע איבריגן קליידונגס־שטיקע , זיין שווערד , זיינן באַגען אונד זיין גירטל . (ה) דוד מאַכטע פֿערשידנע פֿעלדציגע , אונד וואָר גליקליך , וואָ דין איהן שאול נור שיקטע . ער זעצטע איהן דאהער איבער דאו קריגס־פֿאַלק , אונד ער וואָרד בעליבט , בייא דעם פֿאַלקע זאַוואָהל , אַלס בייא דען האַפֿ־בעדיהנטען שאולס . (ו) בייא איהרם דייטצוגע , נאָכדעם דוד צוריק קאָם פֿאַם ערשלאַגען דעם פלשתי , צאָגען דיא פֿרויען אויס אַללן שטעטן ישראל'ס צוד מוזיק אונד צום טאַנץ אויס , אום דען

יח (א) וַיְהִי כְּכַלּוֹתוֹ לְדַבֵּר אֶל־שָׂאֵל וּנְפֹשׁ יְהוֹנָתָן בְּקִשְׁרָה בְּנֶפֶשׁ דָּוִד וַיֵּאדָּבּוּ יְהוֹנָתָן בְּנֶפֶשׁוֹ : (ב) וַיִּקְחֵהוּ שָׂאֵל בַּיּוֹם הַהוּא וְלֹא נָתַן לָשׁוּב בַּיּוֹם אָבִיו : (ג) וַיִּכְרֹת יְהוֹנָתָן וְדָוִד בְּרִית בְּאַהֲבָתוֹ אֹתוֹ כְּנַפְשׁוֹ : (ד) וַיִּתְּפֹשֶׁט יְהוֹנָתָן אֶת־הַמְּעִיל אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתְּנֵהוּ לְדָוִד וּמַדְיּוֹ וְעַד־חַרְבּוֹ וְעַד־קְשָׁתוֹ וְעַד־חַגְרוֹ : (ה) וַיֵּצֵא דָוִד בְּכָל אֲשֶׁר יִשְׁלַחְנוֹ שָׂאֵל יִשְׁכִּיל וַיִּשְׁמָהוּ שָׂאֵל עַל אַנְשֵׁי הַמַּלְחָמָה וַיִּיטַב בְּעֵינָיו כָּל־הָעַם וְגַם בְּעֵינָי עֲבָדָי שָׂאֵל : (ו) וַיְהִי כִּבְּוֹאָם בְּשׁוּב דָּוִד מִהַכּוֹת אֶת־דְּפַלְשֵׁתִי וַתֵּצֵאנָה הַנָּשִׁים מִכָּל־עָרֵי שָׂאֵל

יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹר וְהִמְחִלּוּהָ לְקִרְיַת

ויאהבהו ק' לשיר ק'

באור

יח (א) ככלותו לדבר , משמעות לשון זה , שאין מה שאמר בפסוק הקודם , כל הדברים אשר דבר דוד , אלא דבר כהנה וכהנה רבות . וכן הדעת נותנת . כי אחרי שמע שאול ממנו שהוא בן ישי , וודאי זכר שהוא אשר נגן לפניו , ודבר אחר עוד דבריו אונים , ומתוך דבריו ותשובותיו אל שאול , ראה יונתן רוח חכמתו , ושר לבו ויקר כפשו , וישא חן בעיניו . וכהלכ דוד לדבר , כן גדלה אהבת יונתן אליו , עד שאשר כלה דבריו נקשרה כפשו כנפשו ויאהבהו כעניו . ויהיה וי' ונפש לחבר המאמר הזה לשלפניו . (ד) ויתפשט , טעם הבנין להורות שברצון גדול ואהבה עזה פשט מעילו ונתן לדוד . (ו) מכל ערו ישראל , אשר עבר בהן שאול ומחנהו . לשיר , כן קרי , והוא שם וקמץ שתחת הלמד מושך ה' אה הדעת , כאילו באמר להשיר , ופי' יכאז אל השיר והמחולות . אשר הכינו להם , למען יקבלו את פני המלך בשמחה . ובשלישים , כלי

שמואל א יח

הרגום אשכנזי סה

שְׂאוֹר הַמֶּלֶךְ בְּתַפִּים בְּשִׁמְחָה
וּבְשִׁלְשִׁים : (ו) וַרְעִינִי
הַנָּשִׁים הַמְּשַׁחֲקוֹת וְהַאֲמֵרֵן
הַכֶּהֶה שְׂאוֹל בְּאַלְפֵי וְדוֹד
בְּרַבְבְּתָיו : (ח) וַיִּחַר לְשְׂאוֹל
מְאֹד וַיַּרְע בְּעֵינָיו הַדָּבָר הַזֶּה
וַיֹּאמֶר נָתַנּוּ לְדוֹד רַבְבוֹת וְלִי
נָתַנּוּ הָאֲלָפִים וְעוֹד לוֹ אֶךְ
הַמְּלוּכָה : (ט) וַיְהִי שְׂאוֹל עֵינָן
אֶת־דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וְהִלָּאָה :

דען קעניג שׂאוֹל מיט פּוּיקן , פֿרײדענ־
רוף , אונד טדיאָנגעל צו עמפֿאַנגען .
(ו) דיא שפּילענדען פֿרויען זאנגן וועכ־
סעלווייזע דיא וואָרטע : שׂאוֹל שלענט
זיינע טוויזענד , אונד דוד זיינע מיריאדן .
(ח) דיום פֿערדראָס שׂאוֹל זעהר ,
ער נאָם דיזערעדע איכל אויף , אונד
שפּראַך : דוד געבן זיי דיא מיריאדן ,
אונד מיר דיא טוויזענדע . נון פֿעהלסט
איהם נור נאָך דיא קראָהנע .

(ט) זייט דיום טאָגע , זאָה שׂאוֹל
שעעל אויף דוד . (י) דעס מאָרגנס
דרויף איכרפֿיל שׂאוֹל דער בעזע גייסט
(שוועהרמוהט) פֿאַן גאַטט , אונד

(י) וַיְהִי מִמָּחֳרַת וַתַּעֲלֶה רוּחַ

וַיִּתְנַבֵּא רִשִׁי בְּאֲלֵפֵי ק' עוֹיף בְּתוֹךְ בָּאוֹר

כליזל שלש זלעות , שקנעיס צו טבעת
של מתכת ' (ז) וחתננה, שרוז לעומת
זו , ועטו זואת זו בשירתם . באלף
אויביו , וכן נרבתיו . (ח) ועוד לו ,
כו' , אינו כריך עוד אלא למלכות (רש"י) .
(ט) עון , מכישו בעין רעה . (י) ויתנבא ,
עיקר הוראת אורש זה , כל מונא פי האדם
בהתפעלות הרוח אשר יהיה עליו , יהיו דברים
קדושים , כהיות עליו רוח קדוש , או דברי
הכל ותוהי בנות עליו רוח תורה ושימחה , בעין
המנחה (מ"א מ"ג כ"ח) , או דברי רוח וסגות
בהתפעלות רוח רעה , כעין הדבר שלפניו , כשת"י ומטתי בגוי ביתא .
(יא) ברוד

יח (ו) ובשלישים . תרגם יונתן
בכלללין מין כלי זמר : (ח) ועוד
לו אך המלוכה . ועוד לו . מוס הוא
נחסר שגריך להוסיף לו . את המלוכה
אינו כריך עוד חלה למלכות : (ט)
עוין . עין רעה : (י) ויתנבא . וחיסתתי
בבית וסוט' מדברי' דברי רמזים שאינו
ניכרים

שנאמר בכבאי הנעל , ויתנבאו עד לעלות
בהתפעלות רוח רעה , כעין הדבר שלפניו ,

מכלל יופי

יח (א) נקשרה , מרוב אהבתו , כאלו נקשרה נפשו ונתחברה בנפשו :
(ד) ויתפשט ירונתן את רחמעיל , מן רחמעיל : (ו) והמחולת , בידם ,
ובשלישים , שירים נקראו כן לפי שיש להם מעלה על שאר השירים כמעלת השרים
על ב"א מענון ושלישים על כלו : (ח) ועוד לו , הרב כמהר"ר יעקב בי רב פי'
שנהרעם שׂאוֹל על ב' דברים הא' בהתם לדוד הרבבות , והב' , שאמרו הכה שׂאוֹל
באלפיו , ולא הזכירוהו בכבוד והוד מלכות לומר הכה שׂאוֹל המלך , והנכון שבעה
שכברוהו המשחקות לדוד עשר ידות יותר ממנו שם אל לבו דברי שמואל קרע כו'
ונחנה לרעך הטוב ממך וקנא ברוד ויחי עוין היו כל מעיניו ורעיניו כו' , וי"ח עוין כמין] :

יח (ב) וירא ט א 9

עד שוואצטע טאללעס צייג אים הויזע .
 דוד שפילטע דיא הארפע , וויא גוועהנע
 ליד , אונד שאול האטע דען וואורף
 שפיש אין דער האנד ; (יא) דיון
 וואורפֿשפיש שווענקטע שאול , אונד
 דאכטע : איך וויל דוד אן דיא וואנד
 שפיסן . אכר דוד וויך איהם צוויימאהל
 יאויס . (יב) שאול פֿירכטטע זיך פֿאר
 דוד , דען דער עוויגע וואר מיט איהם ,
 אונד פֿאן שאול וואר ער גוויכן .
 (יג) שאול ענטפֿערנטע איהן דאהער
 פֿאן זיך , אונד מאכטע איהן צום פֿירשטן
 זיבער טויזענד . ער צאג נון איין אונד
 אויס , פֿאר דעם פֿאלקע . (יד) דוד
 וואר אויף אללען ווינען זיגען גליקליך ,
 דער עוויגע וואר מיט איהם . (טו)
 שאול מערקטע עס , דאס ער זעהר
 גליקליך איזט , אונד זיינע פֿורכט פֿאר
 איהם נאם צו . (טז) אינדעסן ליבטע
 איהן גאנץ ישראל אונד יהודה , דען
 ער צאג איין אונד אויס פֿאר איהנען .
 (יז) איינסט זאגטע שאול צו דוד : זיה
 היר מיינע גרעסרע טאכטר מרב , דיזע
 וויל איך היר צור גאטין געבן , נור בלייב
 בע פֿערנער מיין טאפֿפֿרער קריגער ,
 אונד פֿיהרע דיא קריגע דעם עוויגען .
 (שאול דאכטע : איך מאג ניכט זעלבזט
 האנד

בתוך הבית ודוד מנגן בידו
 כיום וביום והחנית ביד שאול ;
 (יא) וישל שאול את החנית
 ויאמר אפה בדוד ובקיר ויסב
 דוד מפניו פעמים ; (יב) וירא
 שאול מלפני דוד כיהוה יהוה
 עמו ומעם שאול סר ;
 (יג) ויסרהו שאול מעמו
 וישמהו לו שר אלה ויצא ויבא
 לפני העם ; (יד) ויהי דוד לכל
 דרכו משכיל ויהוה עמו ;
 (טו) וירא שאול אשר הוא
 משכיל מאד ויגר מפניו ;
 (טז) וכל ישראל ויהודה אהב
 את דוד כיהוה א ויצא ויבא
 לפניהם ; (יז) ויאמר שאול
 אל דוד הנה בתי הגדולה מרב
 אתה אהתן לה לאשה אך יהיה
 לי לבן חיל והלהם מלחמות

יהוה ושאול אמר אל התי ידי

בו

דרכיו ק'

באור

רש"י

ניכרים : (יא) חכה בדוד ובקיר . מכה
 אחת חכה שיכנס החני' בדוד ובקיר :
 (יד) משכיל . מנצח . (יז) ושאל
 חומר . כלבו . חל תהי ידי צו . פן
 אענש ; ותהי צו יד כלשתים . ולכך
 חומר

(יא) בדוד ובקיר , מכה אחת , שתכנס
 החנית בדוד ובקיר . (יד) משכיל , כת"י
 מנצח . (טו) ויגר , כאשר ראה הכלתו ,
 הוסיף לירוא מפניו . והיראה היתה פן
 ימניכוהו ישראל תחתיו , או לפקות ישב הוא
 על כסאו אחריו , ויקרע הממלכה מביתו .
 (יח) ומי

בו וחתיו-בו יד-פּלִשְׁתִּים :
 (יח) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-שָׁאוּל מִי
 אָנֹכִי וּמִי חַיִּי מְשַׁפַּחַת אֲבִי
 בְּיִשְׂרָאֵל בִּי-אֶהְיֶה חֶחֶן לַמֶּלֶךְ :
 (יט) וַיְהִי בַעַת הַזֶּה אֶת-מִרְב
 בַּת-שָׁאוּל לְדָוִד וְהָיָא גַתְנָה
 לְעֵדְרֵיָאֵל הַמְחַלְתִּי לְאִשְׁוֹה :
 (כ) וְהָאֶהָב מִיכָל בַּת-שָׁאוּל
 אֶת-דָּוִד וַיַּגִּדוּ לְשָׁאוּל וַיִּשַׁר
 רַדְדָּבָר בְּעֵינָיו : (כא) וַיֹּאמֶר

הַאֲנִי אֵן אִיהוּ לַעֲגֵעֵן , עַר קָאָמַמַעֲרֵעֵן
 פִּלְשְׁתִּים אִין דִּיא הַעֲנַדַע)
 (יח) דוד אנטווארטטע דעם שאול :
 ווער בין איך? וואס איזט מיינע לעבענס-
 באהן? וואס מיינע פאמיליע אין ישראל,
 דאס איך דעם קעניגס איידעם ווערדען
 זאלטע? (יט) אלס אבר, דיא צייט
 קאם, דיא מאן שאולס טאכטער מרב,
 מיט דוד צו פעררהייראטן בשטימטע,
 זא וואר זיא דעם עדריאל אויס מחולת
 צור פרויא געגעבען. אבר מיכל,
 איינע טאכטער פאן שאול, ליבטע
 דוד. מאן גאב שאול דא פאן נאכריכט,
 אונד עם וואר איהם ליב. (כא) ער
 דאכטע

שאוול

רשי

באור

אמר לו והלחם מלחמות ה' : (יט)
 בעת תת. כשהגיע זמן שקבעו לתתה
 לו ובעוד שהיו מתעסקים לתתה לו
 נתגלגל הדבר ונתנה לעדריאל : (כא)
 בשתיים תחתן צי. שתי בנות יש לי
 באחת

(יח) ומי חיי, פי' הר"י אברנעל אשדו שזכה
 להיות חתן למלך לא יחוש לחייו, ולא ימנע
 מהמלחמות, אע"פ שהי' חיוו תלוים מנגד,
 כי מה אכזומה חיי וקיי כל משפחתי שאחיש
 אליהם בערך זה, ולא ארבה מלחמות כדבר
 המלך. והנה יפה פירושו לשמע און, אבל
 איכנו ככין ואמת, כי נראה בהשקפה ראשונה
 שזאן דוד להתחתן במלך, כי היה קטן ושפל
 מלת חיים ואמר על המשך הזמן אשר בו יסיה האדם, כמו חיי שרה. ואדם נכבד ועשיר, חיוו
 בכבוד ותפארת ולתהילה בעיני כל בני גילו. כאשר יאמר הלועז : (ווינע לעבנס באהן איזט
 גלענצנד) . והפכו באיש רש ונקלה, הוא יסיה באופל בקצה ארץ, ואין איש יודע ממנו דבר.
 וזה פי' מי חיי, כלומר אין חיי מפוארים כחיי הגדולים אשר בארץ, וכאשר יאות אל חתן המלך,
 אלא איש רש ונקלה אכזי. וגם משפחתי איננה חשובה וראויה להדבק במשפחת המלך, ואם כן
 איך אתנשא להיות חתן למלך? משפחת אבי, מי אזכר עומד במקום שנים, ועיניו ומי מש זת
 אבי. (יט) ויהי בעת, כת' בעידן דמטא למתן כו', כלומר בעת אשר יעד לתת את מרב
 לדוד, נתגלגל הדבר ונתנה לעדריאל. (כא) בשתיים, ת' נדלס מתרין, וכן שלש אינו גל
 עליך, פירושו

מכלל יופי

(יב) וירא יו"ד האיתן לבד : (יד) לכל דרכיו, הלמ"ד במקום בית, משכיל,
 לשון שכל, לפי שהאיש המצליח יבאו דרכיו בחבונה, כאלו נעשו כרעתו ובשכלו,
 (יח) ומה חיי, מאחר שאהי' ערוך מלחמה לא יאות היות חתן המלך, כי אנשי
 רוצבא נפשם בכפם תמיד] : (כ) וישר, ביו"ד האיתן לבד : (כב) כלט,
 שרשו

דאכטע איך וויל זיא איהם געבען , זיא זאל איהם אכר צום פאלשטריק ווערדן , דאס ער ענדליך דען פלשחים אין דיא הענדע פאללע . ער שפראך צו דוד : דורך (איינע מיינער) צווייא (טעכטר) זאלסט דוא מיין שוויגערזאָהן ווערדן : (כב) שאול גכאט זיין דירזונרען " רעדט מיט דוד אים פֿרטרויען , נעמליך : זיה ! דער קעניג האט דיר גערן , אללע זיינע האַפֿלייטע ליבן דיר , ווערדע דאך זיין שוויגערזאָהן ! (כג) אלס שאולס דינהר דעם דוד דיזע וואָרטע זאָגטען , אַנטוואָרטטע ער : דינקט עס אייך זאָ לייכט , איינס קעניגס איידעם ווערדן צו וואָללען ? איך בין יא איין אַרמער גרינגר מענש . (כד) דיזעס ברייכטטן שאולס דינהר ווידער , אונד שפראַכען : דיזע אַנטוואָרט האַט דוד געגעבען . (כה) דא שפראַך שאול : זאָגט דוד דיזעס : דער קעניג שטעהט נייכט נאָך איינר מאָרגענגאָבע , איהם גניגן הונד דערט פֿאַרהייטע דער פלשחים , אום ראַכע צו איבן אָן דען פֿיינדען דעם קעניגס . שאול האַטטע דיא אַבויכט דוד דורך דיא הענדע דער פלשחים פֿאללע לען צו לאַססען . (כו) אלס דיא העפֿע לינגע דיזע וואָרטע דעם דוד ברייכטטן , וואָר ער צופֿרירן , דעם קעניגס שוויגער זאָהן

לְדוֹד אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּשֶׁר

עבדיו ק'

באור

אחד משלש . והענין כאן באקת משתי ננותי תחתיו כי . (כב) בלט , בסתר , כלומר באופן שלא ידע שאני משלחכם . (כו) ולא כלאו הימים , מחובר לשל אחריו , כלומר לז הגיע הזמן שקבע המלך והוא קס כו' . (כו) וימלאום

שָׁאוֹל אֶתְנַנְּה לּוֹ וּרְתֵהִי־לוֹ לְמוֹקְשׁוֹתֵהִי־כּוֹ יַד־פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמֶר שָׁאוֹל אֶל־דָּוִד בְּשֵׂרָתִים הִתְחַתֵּן בִּי הַיּוֹם : (כב) וַיֵּצֵא שָׁאוֹל אֶת־עַבְדּוֹ דְּבָרוֹ אֶל־דָּוִד בְּלִטְלָאמֹר הִנֵּה הַפֶּיַן בְּךָ הַמֶּלֶךְ וְכָל־עַבְדָּיו אֲהַבִּיךָ וְעַתָּה הִתְחַתֵּן בְּמֶלֶךְ : (כג) וַיִּדְבְּרוּ עַבְדֵי שָׁאוֹל בְּאָזְנֵי דָוִד אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר דָּוִד הִנְקִלָּה בְּעֵינַיִכֶם הִתְחַתֵּן בְּמֶלֶךְ וְאַנְכִי אִישׁ־רֶשַׁע וְנִקְלָה :

(כד) וַיִּגְדּוּ עַבְדֵי שָׁאוֹל לּוֹ לֵאמֹר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר דָּוִד : (כה) וַיֹּאמֶר שָׁאוֹל כֹּה־תֹאמְרוּ לְדָוִד אִין־חֶפֶץ לְמֶלֶךְ בְּמַהֵר כִּי בְמַצָּה עָרְרוֹת פְּלִשְׁתִּים לְהִנָּקֵם בְּאִיבֵי הַמֶּלֶךְ וְשָׁאוֹל חָשַׁב לְהַפִּיל אֶת־דָּוִד בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים : (כו) וַיִּגְדּוּ עַבְדָּיו הַדְּבָרִ בְּעֵינֵי דָוִד לְהִתְחַתֵּן בְּמֶלֶךְ

רשי

זאח' מהן תחתיו וכן תירגם יונתן זחדח מן תרתין . כיונא צו שלש חני נוטל עליך (שמואל ב' ז' י"ג) חח' משלש כונו שמפורש שם זחר לך אחד מהן

בַּמֶּלֶךְ וְלֹא־מֶלֶךְ אֵין הַיָּמִים :
 (כו) וַיִּקָּם דָּוִד וַיֵּלֶךְ יְהוָה
 וְאֲנָשָׁיו וַיֵּד בַּפְּלִשְׁתִּים מֵאֲתֵימ
 אִישׁ וַיָּבֵא דָוִד אֶת־עֵרְלֵיהֶם
 וַיִּמְלֵא אֹם לַמֶּלֶךְ לְהִתְחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ
 וַיִּהְיֶה לוֹ שָׂאוּל אֶת־מִיכָל בִּתּוֹ
 לְאִשָּׁה : (כח) וַיֵּרָא שָׂאוּל
 וַיַּדַּע כִּי יְהוָה עִם־דָּוִד וּמִיכָל
 בִּתְּ־שָׂאוּל אָרְהִבְתָּהּוּ :
 (כט) וַיֹּאסֶף שָׂאוּל לִרְאֵ מִפְּנֵי
 דָּוִד עוֹד וַיְהִי שָׂאוּל אִיב אֶת־
 דָּוִד כָּל־הַיָּמִים : (ל) וַיִּצְאוּ
 שְׂרֵי פְלִשְׁתִּים וַיְהִי מַדֵּי צֹאחֶם
 שָׁכַל דָּוִד מִכָּל עֲבָדֵי שָׂאוּל

זָאָהֶן צו וועררען . נאָך וואָר דיא צײַט
 גײַט אום , (כו) אונד דוד מאַכטע
 זיך אויף גינג הין מיט זײַנען לײטען , ער
 שלוג פֿאַן דען פּלשתיים צווייא הונדערט
 מאַן , נאָם איהרע פֿאַרהײטע מיט ,
 אונד לײס זײַא זאָ פֿאַלצעהליג דעם קעניג
 איבררײכען . ווארויף איהם שאול זײַנע
 טאַכטער מיכל צוד פֿרויא גאַב .
 (כח) נון זאָה שאול דײטליך , דאָס
 דער עוויגע מיט דוד וואָר , דען אויך
 מיכל , שאולס טאַכטער ליכטע איהן .
 (כט) שאול פֿירכטטע דוד אַלזאָ נאָך
 מעהר , אונד וואָרד נון זײַן פֿײַנד אויף אײַ
 מר . (ל) דיא פֿעלדעהררן דער פּלשתיים
 טאהטן מאַנכען אײַנפֿאַלל , אונד בײַא
 יעדעם איהרער אײַנפֿעללע וואָר דוד
 גליקליכער , אַלס אַללע אַנדערע דײַהנר
 שאולס . דאָרדך ערוואָרב ער זיך גראָ
 סע אַכטונג .

(א) שאול

וַיִּקָּר שְׁמוֹ מְאֹד : (א) וידבר

באור

רש"י

(כו) וימלאום , פרישנט"ר זלע"ז (רש"י)
 זל"א (איבררײכען) . ועעס סימן הרבים
 כתב רד"ק שגלת הערלות ניד עבדי שאול ,
 ולא הניאס בעצמו , כמשפט המוהר שמשלת
 אותו אדם ניד אחר . (כח) וירא שאול ,
 עתה ראה וידע כי ה' עמו , ויסכל את כל
 אשר יעץ , כי בכל אשר יפכה דוד יכלית ,
 וגם נתו אהבתו חמת אשר . אמר להיות לו
 למוקש , וכאנדה אס כן כל תקותו , לפיכך
 ויוסף ליראה מפניו . (כט) לרא , זיר"י
 הלמ"ד מושך יו"ד פ"פ . (ל) ויצאו , לבוא
 בגדודים לשלול שלל בישראל (רש"י) .
 (א) להמית

מהן : (כו) ולא מלאו הימים : לא
 המתין עד מולדת הימים שקבע לולה צו'
 את מוחה הערלות : (כז) ויקם דוד
 וילך הוא וחשעו וגו' : וימלאום .
 פרישנט"ר זלע"ז : (Presenter) .
 דאר רייכן , איזר רייכן , ובכ"י הזלע"ז
 ליתא : (כט) לרא . לירא' : (ל)
 וינאו שרי פלשתיים . לבא בגדודים
 לשלול שלל בישראל :
 (ג) ליד

מכלל יופי

שרשו לויט : (כג) הנקלה , לשון נקבה על התחתון המקור , ונקלה , ענין בויון :
 (כו) וימלאום , קל הלמ"ד , ופי' השלימום : (כט) ויאסף שאול , שרשו יסף ,
 לרא , נעלמה היו"ד גם מהמכתב : (ל) מדי , מכל עת : (ג) ליד

תוכחת היים

יה (יר) ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וס' עמו, וירא שאלו אשר הוא משכיל מחד ויגר מפניו, והסרגש מבוחר כי כיון שאמר על דוד ז' דברים ח' שהי' משכיל, ז' שה' עמו, אך אמר שראה שאלו שהי' משכיל, ולא הזכיר מאומה ממה שהיה ה' עמו, ואין לומר שזה לא הרגיש שאלו, שהרי תחלה אמר וירא שאלו מפני דוד כי היה ה' עמו, ועוד למה אמר שראה שאלו היווהו משכיל מחד, והכתוב לא העיד אלא שהי' לכל דרכיו משכיל בלי מלות מחד? ולמה אמר לכל דרכיו בלמוד, הי' ללכל? —

אמנם ירצה כי עם היות שאלו ע"ה בחר ה' שלם מחד שעליו נאמר בן שנה וכו', מ"ו היה נמשך הרבה אחר מה שישפטו שכלו ככון וישר, וזה גרם לו נפל בטעות פעם ופעמים, אם תחלה כשלא המתין את שמואל ע"פ הכתוב באמרו כי ראיתי את העם וכו', ואומר עתה ירדו פלשתים אלי, ופני ה' לא חליתי, ואתה פק ואעלה העולה, וזוה לא נשתעבד לעשות מאמרו ותב' ע' פ' נביאו מבלי התפתות בטענות שכלו, וכן בענין עמלק שפט היות דבר נראה ליקח ממיטב הארץ כדי לזכות לה', עם היות זה הטוי סתמי ומוחלט, וחשב ג' כלהנהג במדת הרחמנות עם חגג, בהיותה מהמעלות המדורות השכליות.

אבל דוד ע"ה מדה אחרת היתה זו, כי אם היו לו שכל ישר יודע דעת ומצין מחד ככל בני גילו, והיה לו מקום להסתנהג בהשכלה על פי שכלו, מ"ו היה נכנע ונשתעבד לבטחי נטות יומין ושמואל מרגון ה' לחלוטין, והוא אמרו זיהי דוד לכל דרכיו משכיל, כלומר הן אמת כי דוד היה משכיל בעל שכל ובהנהגה, ויודע דעת מחד עמו ששור מה שהיה מספיק לכל דרכיו, לשיוכל להסתנהג בהם כפי השכלתו, אך הוא לא כן עשה אלא וס' עמו המיד, היות רוצה שיס' הוא יתב' דבק עמו ומסכים לחלוטין לכל אשר יעשה ולא באופן אחר, ובחלוק זה ראה שאלו ע"ה בעצמו, כי הנה הוא לא היתה זו מדת דוד שלא להסתנהג בענת שכלו, אלא אדרבה הוא משכיל מחד, עושה כל דבריו כפי מה שישכיל וישער בידיעתו מחד יותר ממה שהיה ראוי, כי זוה לא היה משתעבד לנחיו יתב', ולפיכך נתיירה מפני דוד, כי ראה זו מעלה זו יתרה עליו, ושאלו מדתו של שאלו ע"ה רצויה לפניו יתברך.

שמואל א יט

הרגום אישכנוי

<p>יט (א) וידבר שאול אל-יחנתן בנו ואל-כל-עבדיו לחמית את</p>	<p>יט (א) שאול רעדעטע נון לויט געגן יחנתן, אונד אללע זיינע דיהנר פאן דעם פארדראבען דוד אומצו ברענגען</p>
---	--

ב א ו ר

יט (א) לחמית את דוד, עד הכה טמן שאלו את שאלו כלו, ועתה התגלה ודבר באוני בני וכל עבדיו